

**Мкртчян Р. С.,**

*кандидат юридичних наук, доцент,  
завідувач кафедри правових дисциплін  
Херсонського інституту Приватного акціонерного товариства  
«Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна  
Академія управління персоналом»*

**Попов С. Ю.,**

*кандидат юридичних наук,  
доцент кафедри правових дисциплін  
Херсонського інституту Приватного акціонерного товариства  
«Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна  
Академія управління персоналом»*

**Стаднік М. О.,**

*викладач кафедри права та правоохоронної діяльності  
Одеського інституту Приватного акціонерного товариства  
«Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна  
Академія управління персоналом»*

## МЕТОДИ РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИН

**Анотація.** Стаття присвячена аналізу наукових положень щодо методів регулювання господарських відносин. Встановлено, що методи правового регулювання господарських відносин є ключовим елементом забезпечення ефективного функціонування економіки, оскільки дозволяють узгоджувати інтереси суб'єктів господарювання та держави. Господарські відносини мають особливу правову природу, що зумовлює застосування комплексних правових механізмів для їх регулювання. Проаналізовано чотири основні методи регулювання господарських відносин: метод приписів (імперативне втручання), метод автономних рішень (свобода волі суб'єктів), метод координації (узгодження позицій сторін) та метод рекомендацій (ненормативні орієнтири поведінки), можна стверджувати, що кожен із них має власну сферу застосування, а їх поєднання забезпечує баланс між публічними і приватними інтересами в господарській сфері.

Встановлено, що метод приписів передбачає право прийняття юридично значущих рішень органом господарського управління (власником майна) щодо підпорядкованого йому суб'єкта (рішення власника про створення підприємства чи його реорганізацію, ліквідацію; видача ліцензії; розміщення державного замовлення на підприємствах, що функціонують на базі державного майна, і підприємствах-монополістах). Метод автономних рішень дозволяє суб'єктам господарювання приймати самостійно (але в межах своєї компетенції) юридично значущі рішення й передбачає обов'язок усіх інших суб'єктів не перешкоджати прийняттю та виконанню цих рішень (наприклад, ухвалення загальними зборами акціонерного товариства рішення про напрями використання прибутку товариства за минулий фінансово-господарський рік). Метод координації забезпечує прийняття юридично значущих рішень за згодою сторін, кожна з яких не вправі нав'язувати свої умови іншій стороні; рішення приймається шляхом компромісу (укладення господарського договору). Метод рекомендацій передба-

чає видання компетентними органами пропозицій (рекомендацій), адресованих суб'єктам господарювання щодо певної (бажаної для суспільства, ефективної) поведінки (порядку дій) у сфері господарювання.

Зроблено висновок, що особливої уваги заслуговує метод приписів як інструмент реалізації публічних інтересів та гарантій державної безпеки, а також метод автономних рішень, що забезпечує ініціативність і гнучкість підприємницької діяльності. Метод координації сприяє досягненню консенсусу між учасниками господарських відносин, а метод рекомендацій створює правову основу для адаптації до змін ринку через типові та модельні форми.

Окремо розглядається дискусійне питання щодо існування єдиного комплексного методу господарсько-правового регулювання, який інтегрує всі інші. Зроблено висновок, про важливу роль держави у регулюванні господарських відносин.

**Ключові слова:** метод регулювання, господарські відносини, метод приписів, метод автономних рішень, метод рекомендацій, метод координації, режим господарювання.

**Постановка проблеми.** Суспільні відносини набувають правового характеру з моменту коли вони є врегульованими правовими нормами. Одним із видів правових відносин, що є врегульованими нормами права є господарські відносини. Як і для будь-яких видів правових відносин для них характерними є методи правового регулювання, що застосовуються для ефективності і досягнення його мети. Використання того чи іншого методу регулювання дає можливість визначити і зрозуміти в якій ситуації доцільно застосувати метод який дійсно буде раціональним щодо певного виду господарських відносин. Дослідження їх надає змогу зрозуміти їх сутність і значення. Тому дослідження методів регулювання господарських відносин має важливе наукове і практичне значення.

**Стан дослідження.** В Україні проблематику методів регулювання господарських відносин досліджувались в працях

таких видатних науковців як: О. Б. Андрєєвої, І. О. Віхрової, Д. В. Задихайло, Г. Л. Знаменського, В. В. Лаптева, А. В. Лаптевої, В. К. Мамутова, О. П. Подцерковного, Н. О. Саніахметової, В. Д. Сорокіна, О. І. Харитонової, В. С. Щербини та ін. Водночас, тематика щодо сутності і характеристики значення методів регулювання господарських відносин не була достатньо розкрита та є актуальною.

**Мета статті** полягає у визначенні та аналізі наукових та правових аспектів, що визначають методи регулювання господарських відносин.

**Виклад основного матеріалу.** Господарські відносини як будь-який вид правових відносин потребує врегулювання, що передбачає використання різних методів обумовлених їх специфікою. На думку Андрєєвої В. Б., господарські правовідносини, зважаючи на специфіку правового регулювання, слід визначати у зв'язку із певними особливостями [1, с. 12]. На думку О. М. Вінник господарські правовідносини – це врегульовані нормами права суспільні відносини, які виникають у сфері господарювання щодо організації та безпосереднього здійснення господарської діяльності, характеризуються особливим суб'єктним складом, поєднанням організаційних і майнових елементів, значною мірою регулювання з боку як держави, так і суб'єктів цих відносин [2, с. 78].

Г. Л. Знаменський вважає, що господарські правовідносини – це особливий вид суспільних відносин, що виникають у результаті впливу норми права на фактичні, реальні відносини в суспільстві і становлять проміжну ланку між нормою права та фактичними суспільними відносинами. На думку вченого, «традиційне» визначення правовідношення як «конкретного, реального суспільного відношення, що набуло правової форми і є результатом реалізації норм права», призводить до змішування правового чинника та об'єкта його впливу замість чіткого їх розрізнення [3, с. 211].

В. С. Щербина зазначає, що господарські правовідносини – це відносини між господарюючими суб'єктами та органами управління, які утворюються у процесі організації і безпосереднього здійснення господарської діяльності [4, с. 106].

Фактично можна стверджувати, що такий науковий підхід віднайшов своє відображення в нормах законодавства України. Так, за ст. 1 ГК України господарські відносини – це відносини, які виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання [5].

На нашу думку, законодавче визначення поняття господарський відносин повною мірою розкриває його сутність.

Щодо методів правового регулювання господарських відносин, то ми підтримуємо думку В. С. Щербини, що методи правового регулювання господарських відносин – це застосовувані законодавцем способи правового оформлення господарських відносин відповідно до їхніх властивостей і цілей правового регулювання, що відображають взаємне становище сторін, порядок прийняття ними юридично значущих рішень, характер юридичної відповідальності у випадку порушення і способи юридичного захисту прав та законних інтересів сторін [4, с. 107].

Під методами господарського права слід розуміти сукупність прийомів та способів впливу на господарські правовідносини. Комплексний характер господарських правовідносин, які поєднують у собі організаційні та майнові відносини, зумовлює складний характер методів правового регулювання [6, с. 15].

Таким чином, методи правового регулювання господарських відносин – це застосовувані законодавцем способи правового оформлення господарських відносин відповідно до їхніх властивостей і цілей правового регулювання, що відображають взаємне становище сторін, порядок прийняття ними юридично значущих рішень, характер юридичної відповідальності у випадку порушення і способи юридичного захисту прав та законних інтересів сторін

Розрізняють чотири основні методи правового регулювання господарських відносин, що забезпечують комплексне та більш-менш збалансоване врахування публічних та приватних інтересів у сфері господарювання. До них належать:

- метод приписів;
- метод автономних рішень;
- метод координації;
- метод рекомендацій.

Доцільним буде розкрити поняття і сутність кожного методу.

1. *Метод приписів*, що передбачає право прийняття юридично значущих рішень органом господарського управління (власником майна) щодо підпорядкованого йому суб'єкта (рішення власника про створення підприємства чи його реорганізацію, ліквідацію; видача ліцензії; розміщення державного замовлення на підприємствах, що функціонують на базі державного майна, і підприємствах-монополістах).

Застосування цього методу законодавцем відбувається у формі імперативних норм (щодо мінімального розміру статутного фонду/капіталу окремих видів господарських товариств, комерційних банків, корпоративних інвестиційних фондів та ін.), джерел формування їх майна, обов'язковості певних фондів чи резервів (або навпаки – заборони їх створювати, як це передбачено ст. 12 Закону «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» [7].

Метод владних приписів передбачає насамперед урахування публічних інтересів (якщо застосовується державою чи територіальною громадою в особі уповноважених органів). Разом з тим він використовується будь-яким власником майна щодо створеного ним підприємства (у формі статуту, що визначає межі використання підприємством майна власника та обов'язки щодо власника) і відповідно, віддзеркалює інтереси власника.

Тобто, метод владних приписів являє собою сукупність вимог законів і вказівок компетентних органів, обов'язкових для суб'єктів господарських відносин. Згідно з ним діяльність (поведінка) суб'єктів підпорядковується обов'язковим моделям правовідносин, визначеним законодавством. Це, зокрема:

- *обов'язковість додержання заборон закону щодо здійснення господарської діяльності.*

Наприклад, підприємницька діяльність, яка безпосередньо впливає на здоров'я людей, навколишнє природне середовище та безпеку держави і суспільства, вимагає спеціального дозволу ліцензії. Для здійснення ліцензованої підприємницької діяльності необхідно отримати відповідну ліцензію та дотримуватись певних умов і правил здійснення саме цього виду діяльності. Ліцензія – це дозвільний документ, що видається Кабінетом Міністрів України або уповноваженими ним органом виконавчої влади, згідно з яким його власник має право на здійснення певного виду підприємницької діяльності, який вимагає такого дозволу. Щоб одержати ліцензію на кожен вид ліцензованої діяльності підприємець подає органу, який уповноважений видавати ліцензію, заяву встановленого зразка, із

засначенням для фізичних осіб – прізвище, ім'я та по батькові, паспортні дані, місце проживання, ідентифікаційний номер; для юридичних осіб – назва, місце розташування, організаційно-правова форма, банківські реквізити, ідентифікаційний код); вид діяльності на який передбачається отримати ліцензію; заявлений термін дії ліцензії.

Одним із яскравих проявів методу владних приписів у господарському праві на думку О. П. Гетманець є спеціальний режим господарювання. У теорії господарського законодавства під спеціальним режимом розуміється особливий порядок регулювання, виражений через застосування певної сукупності правових засобів, що створюють своєрідне поєднання повелінь, дозволів, заборон та особливу спрямованість правового регулювання, яка реалізується через специфіку елементів механізму регулювання цих відносин [8, с. 54].

Спеціальний режим господарювання, визначає порядок організації та здійснення господарської діяльності на певній території, у певній галузі економіки, що відрізняється від загального режиму господарської діяльності, передбаченого законодавством, і вводиться державою з певною метою для забезпечення розумного сполучення публічних і приватних інтересів за допомогою встановлення обмежень та/або заохочень для суб'єктів господарювання. Виходячи з цього, можна визначити такі критерії віднесення до спеціального режиму господарювання: наявність спеціального нормативно-правового акта, що регулює господарську діяльність на певній території або в певній галузі економіки, який містить спеціальні правила, що відрізняються від загальних; встановлення спеціального дозвільного порядку, не передбаченого загальним законодавством, для здійснення господарської діяльності на певній території або в певній галузі економіки; законодавче закріплення обмежень та/або заохочень суб'єктів господарювання під час організації та здійснення господарської діяльності на певній території або в певній галузі економіки. Усі перераховані критерії мають бути дотримані в сукупності, тільки тоді той чи інший режим можна віднести до спеціального режиму господарювання [9, с. 40].

– *обов'язок визначених у законодавстві підприємств укладати з державою державні контракти та ін.*

Договір за державним замовленням (державний контракт) укладається в порядку, передбаченому ст. 181 ГК України, з урахуванням особливостей, передбачених у законодавстві [5]. Державний контракт викладається у формі єдиного документа, підписаного сторонами і скріпленого печатками. Укладання господарських договорів за державним замовленням спрощеним способом, тобто шляхом обміну листами, факсограмами, телеграмами, телефонограмами і т.п., а також шляхом підтвердження прийняття до виконання замовлень не допускається. Порушенням господарського законодавства вважається ухилення від укладання договору за державним замовленням. Це згідно зі ст. 218 ГК України є підставою господарсько-правової відповідальності і тягне за собою застосування господарських санкцій. Відповідальність за правопорушення в сфері господарювання передбачена в розділі V ГК України та інших законодавчих актах [10, с. 127].

2. *Метод автономних рішень* дозволяє суб'єктам господарювання приймати самостійно (але в межах своєї компетенції) юридично значущі рішення й передбачає обов'язок усіх інших суб'єктів не перешкоджати прийняттю та виконанню цих

рішень (наприклад, ухвалення загальними зборами акціонерного товариства рішення про напрями використання прибутку товариства за минулий фінансово-господарський рік).

Метод автономних рішень суб'єктів господарської діяльності ґрунтується на тому, що підприємства чи підприємці мають право з власної ініціативи приймати будь-які рішення, які не суперечать законодавству України.

На думку І. О. Віхрової даний метод має свій вияв наприклад у положеннях ст. 44 ГКУ яка говорить про те, що підприємство здійснюється на основі:

- вільного вибору підприємцем видів підприємницької діяльності;
- самостійного формування підприємцем програми діяльності, вибору постачальників і споживачів продукції, що виробляється, залучення матеріально-технічних, фінансових та інших видів ресурсів, використання яких не обмежено законом, встановлення цін на продукцію та послуги відповідно до закону;
- вільного найму підприємцем працівників;
- комерційного розрахунку та власного комерційного ризику;
- вільного розпорядження прибутком, що залишається у підприємця після сплати податків, зборів та інших платежів, передбачених законом;
- самостійного здійснення підприємцем зовнішньоекономічної діяльності, використання підприємцем належної йому частки валютної виручки на свій розсуд [11, с. 54].

Крім того, в ст. 45 ГК України, у якій зазначено, що підприємство в Україні здійснюється в будь-яких організаційних формах, передбачених законом, на вибір підприємця [5].

Відповідно методу автономних рішень суб'єкти господарювання в межах законодавства вільно обирають предмети господарських договорів і визначають зобов'язання в них, всі необхідні умови господарських взаємовідносин. В ст. 67 ГК України встановлено, що підприємства вільні у виборі предмета договору, визначенні зобов'язань, інших умов господарських взаємовідносин, що не суперечать законодавству України. Підприємство має право реалізовувати самостійно всю продукцію, яка не увійшла в державне замовлення або державне завдання, на території України і за її межами, якщо інше не передбачено законом [12, с. 113].

Крім того, ч. 3 ст. 64 ГК України визначає, що підприємство самостійно визначає свою організаційну структуру, встановлює чисельність працівників і штатний розпис, а також ч. 6 ст. 69 ГК України визначає, що підприємство самостійно встановлює для своїх працівників додаткові відпустки, скорочений робочий день та інші пільги, а також має право заохочувати працівників інших підприємств, установ, організацій, які його обслуговують [5].

Таким чином, аналізуючи метод автономних рішень шляхом виявлення його прояву у нормативно-правових актах України, зокрема ГК України, можна сказати що даний метод характеризується наступними рисами: самостійністю прийняття рішень, які не суперечать закону; вільного вибору форм діяльності.

Отже, метод автономних рішень дозволяє суб'єктам господарювання приймати самостійно (але в межах своєї компетенції) юридично значущі рішення, і обов'язок усіх інших суб'єктів не перешкоджати прийняттю та виконанню цих рішень.

3. *Метод координації* забезпечує прийняття юридично значущих рішень за згодою сторін, кожна з яких не вправі нав'язувати свої умови іншій стороні; рішення приймається шляхом компромісу (укладення господарського договору).

Метод координації займає важливе значення, так як забезпечує прийняття юридично значущих рішень за згодою сторін, кожна із яких не вправі нав'язувати свої умови іншій стороні, рішення приймається на основі компромісу (наприклад укладення господарського договору).

Доцільним прикладом, на нашу думку є існування інституту медіації який являє собою неформалізований, конфіденційний процес переговорів для врегулювання суперечок, який дозволяє розглянути предмет спору під різним кутом і виявити важливі для обох сторін питання, досягнути консенсусу та відновити чи зберегти ділові відносини між ними.

Так, Закон України «Про медіацію» визначає, що медіація проводиться за взаємною згодою сторін медіації з урахуванням принципів добровільності, конфіденційності, нейтральності, незалежності та неупередженості медіатора, самовизначення та рівності прав сторін медіації [13].

Крім того, як зазначає Г. І. Єрмоєнко медіаційна угода може укладатися у формі медіаційного застереження в договорі або у формі окремої угоди. Медіаційне застереження, це коли сторони погоджуються передати на медіацію всі або певні спори, які можуть виникнути між ними у зв'язку з будь-якими відносинами, незалежно від того, мають вони договірний характер чи ні. Але наявність медіаційного застереження в договорі, відповідно до Закону України «Про медіацію» не є перешкодою для звернення в суд або третейський суд. Тут слід погодитися з Г. І. Єрмоєнко, що це цілком відповідає основному принципу медіації – добровільності вирішення конфлікту [14, с. 85].

4. *Метод рекомендацій* передбачає видання компетентними органами пропозицій (рекомендацій), адресованих суб'єктам господарювання щодо певної (бажаної для суспільства, ефективної) поведінки (порядку дій) у сфері господарювання. Це типові господарські договори, типові установчі та внутрішні правові документи господарських організацій, у тому числі відкритих акціонерних товариств.

Так відповідно ч. 2 ст. 179 ГК України Кабінет Міністрів України, уповноважений ним або законом органи виконавчої влади можуть рекомендувати суб'єктам господарювання орієнтовні умови господарських договорів (примірні договори), а у визначених законом випадках – затверджувати типові договори [5].

Крім того, відповідно до ч. 4 ст. 56 ГК України суб'єкт господарювання може створюватися та діяти на підставі модельного статуту, затвердженого Кабінетом Міністрів України, що після його прийняття учасниками стає установчим документом [5].

Тобто, як зазначає Л. А. Жук, метод рекомендацій виражається у рекомендуванні типового договору [15, с. 101].

На думку Г. Л. Знаменського, що господарські відносини регулюються за допомогою одного комплексного методу, що інтегрує всі вищезазнані. Це – метод рівного підпорядкування всіх учасників господарських відносин суспільному господарському порядку, що забезпечує оптимальне поєднання приватних і публічних інтересів і створює партнерські та добропорядні відносини у сфері господарювання [3, с. 212].

На нашу думку, така точка зору є суперечливою, оскільки гуртується на тому, що держава в особі уповноважених органів має особливий статус, зокрема визначає ті правила суспільного

господарського порядку, якому згодом сама має підпорядковуватися нарівні з іншими учасниками господарського життя. Проте держава (в особі уповноважених органів) не лише встановлює, а й може змінювати ці правила, що свідчить про її особливе становище серед інших учасників господарських правовідносин – як організатора господарського життя в країні.

**Висновки.** Методи правового регулювання господарських відносин є ключовим елементом забезпечення ефективного функціонування економіки, оскільки дозволяють узгоджувати інтереси суб'єктів господарювання та держави. Господарські відносини мають особливу правову природу, що зумовлює застосування комплексних правових механізмів для їх регулювання.

Проаналізувавши чотири основні методи регулювання: метод приписів (імперативне втручання), метод автономних рішень (свобода волі суб'єктів), метод координації (узгодження позицій сторін) та метод рекомендацій (ненормативні орієнтири поведінки), можна стверджувати, що кожен із них має власну сферу застосування, а їх поєднання забезпечує баланс між публічними і приватними інтересами в господарській сфері.

Особливої уваги заслуговує метод приписів як інструмент реалізації публічних інтересів та гарантій державної безпеки, а також метод автономних рішень, що забезпечує ініціативність і гнучкість підприємницької діяльності. Метод координації сприяє досягненню консенсусу між учасниками господарських відносин, а метод рекомендацій створює правову основу для адаптації до змін ринку через типові та модельні форми.

Окремо розглядається дискусійне питання щодо існування єдиного комплексного методу господарсько-правового регулювання, який інтегрує всі інші. Також слід підкреслити важливу роль держави у регулюванні господарських відносин.

Таким чином, дослідження методів регулювання господарських правовідносин має не лише теоретичне, а й практичне значення, оскільки дозволяє ефективніше формувати політику у сфері господарських відносин, враховуючи специфіку суб'єктів і сфери їх діяльності.

#### Література:

1. Андреева О. Б. Господарське право України : підручник : у 2 ч. Ч. 1 / О. Б. Андреева, Ю. М. Жорнокуй, О. П. Гетманець, І. І. Гришина, А. С. Загородній. Харків, 2014. 339 с.
2. Вінник О.М. Господарське право: курс лекцій (загальна частина). Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 240 с.
3. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / За заг. ред. Г. Л. Знаменського, В. С. Щербини. 2-е вид.; перероб. і доп. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 720 с.
4. Щербина В.С. Господарське право. 6-те вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2013. 640 с.
5. Господарський кодекс України №436-IV від 16.01.2003. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 16.04.2025).
6. Несинова С. В., Воронко В. С., Чебикина Т. С. Господарське право України. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 564 с.
7. Про інститути спільного інвестування: Закон України № 5080-VI від 05.07.2012. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text> (дата звернення: 16.04.2025).
8. Господарське право України : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1 / О. Б. Андреева, О. П. Гетманець, І. І. Гришина, Ю. М. Жорнокуй, А. С. Загородній; ред.: О. П. Гетманець, Ю. М. Жорнокуй, О. М. Шуміло; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2013. 366 с.
9. Матвеева, А. В. Спеціальний правовий режим господарювання: поняття і види. *Право та інновації*, . 2019. №4 (24), 39–44.

10. Господарський кодекс України: Науково-практичний коментар. Видання друге, доповнене та перероблене / Харитонova О.І., Харитонов Є.О., Коссак В.М. та ін. За ред. О.І. Харитонovої. Харків: ТОВ «Одіссей». 2016. 784 с.
11. Віхрова І. О. Режим правового регулювання галузі господарського права. *Форум права*. 2016. № 4. С. 54–59. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP\\_index](http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index) (дата звернення: 18.04.2025).
12. Господарське право: підручник у 2 ч. Ч.2. В.Ф. Опришко, Н.С. Хатнюк, Н.А.Фукс та ін.; за заг. ред. В.Ф. Опришка та Н.С. Хатнюк. Київ: КНЕУ, 2011. 501 с.
13. Про медіацію: Закон України № 1875-IX від 16.11.2021. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (дата звернення: 22.04.2025).
14. Єрмоєнко Г.І. Медіація як спосіб вирішення суперечок. *Форум права*. 2015. № 2. С. 85–89. URL: <http://innovations.com.ua/ua/interview/13281/temp> (дата звернення: 17.04.2025).
15. Правові основи підприємницької діяльності: Навч. посібник / Л. А. Жук, І. Л. Жук, О. М. Неживець: Наук, керівник Л. А. Жук. Київ: Вид-во Європ. ун-ту, 2012. 292 с.

**Mkrтчian R., Popov S., Stadnik M. Methods of regulating economic relations**

**Summary.** The article is devoted to the analysis of scholarly approaches to the methods of regulating economic relations. It is established that the methods of legal regulation of economic relations are a key element in ensuring the effective functioning of the economy, as they allow for the coordination of the interests of business entities and the state. Economic relations possess a specific legal nature, which necessitates the application of complex legal mechanisms for their regulation. The article analyzes four main methods of regulating economic relations: the prescription method (imperative intervention), the method of autonomous decisions (freedom of will of the entities), the coordination method (harmonization of the parties' positions), and the recommendation method (non-binding behavioral guidelines). Each method has its own scope of application, and their combination ensures a balance between public and private interests in the economic sphere.

It has been established that the directive method entails the right of the economic management authority (the owner of property) to adopt legally significant decisions in relation to a subordinate entity (such as the owner's decision to establish, reorganize, or liquidate an enterprise; the issuance of a license; the placement of a state order with enterprises operating on the basis of state-owned property or with monopoly enterprises). The method of autonomous decision-making permits business entities to independently adopt legally significant decisions within the scope of their competence and imposes an obligation on all other entities not to obstruct the adoption and implementation of such decisions (for example, a resolution adopted by the general meeting of a joint-stock company regarding the allocation of the company's profit for the previous financial and economic year). The coordination method ensures the adoption of legally significant decisions on the basis of mutual consent between the parties, whereby neither party is entitled to impose its terms on the other; such decisions are reached by means of compromise (e.g., the conclusion of a commercial agreement). The recommendation method involves the issuance of proposals (recommendations) by competent authorities, addressed to business entities, concerning certain conduct (or procedures) in the field of economic activity that is deemed socially desirable or efficient.

It is concluded that the prescription method deserves particular attention as a tool for realizing public interests and ensuring national security, while the method of autonomous decisions promotes initiative and flexibility in entrepreneurial activity. The coordination method contributes to achieving consensus among participants in economic relations, and the recommendation method provides a legal foundation for market adaptation through standard and model forms.

The article also considers the debated issue of the existence of a single comprehensive method of economic-legal regulation that integrates all others. The important role of the state in regulating economic relations is emphasized.

**Key words:** regulatory method, economic relations, prescription method, method of autonomous decisions, recommendation method, coordination method, economic regime.